

تجربه آموزشی یادگیری و آموزش

با تمرین‌های الکترونیکی و تعاملی درس ادبیات

مصطفی سهرابلو

دبیر علوم تجربی متوسطه اول پیر تاج بیجار کردستان

چکیده

امروزه، فعالیت‌های درسی از جمله تمرین‌های کلاسی و فعالیت‌های مکمل از برگه‌های کاغذی و مبدادی فراتر رفته و با توجه به فراگیر شدن روش‌های یادگیری جدید و فعالی چون آموزش معکوس، شکل الکترونیکی و مجازی و نرم‌افزاری این فعالیت‌ها به دلیل ویژگی‌ها و برتری‌هایی که دارند، کاربرد زیادی یافته‌اند و معلمان و دانش‌آموزان از این شکل جذاب و کامل‌تر آموزش و یادگیری استقبال بیشتری می‌کنند. نمونه‌ای از این شکل یادگیری، استفاده از انواع تمرین‌های الکترونیکی (آزمون، جدول تعاملی و ...) در آموزش و یادگیری است. در این نوشتار، تجربه‌ای از طراحی و کاربرد نگارنده از تمرین‌های الکترونیکی معلم ساخته در آموزش درس ادبیات متوسطه اول ارائه شده است.

کلیدواژه‌ها: طراحی نرم‌افزار، تمرین تعاملی، آموزش، یادگیری تعاملی، یادگیری جذاب، بازخورد، تمرین الکترونیکی ادبیات

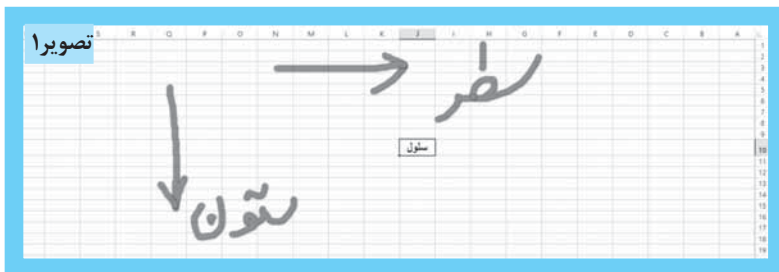
**چگونگی طراحی و تهیه
تمرین‌های الکترونیکی درس
ادبیات**

آن‌ها در یادگیری جذاب درس ادبیات، آمده است.

۱. تمرین تعاملی «جدول شعر»

جدول شعر تعاملی را معلم ادبیات می‌تواند براساس نیازهای دانش‌آموزان و نیاز خود در تدریس، به اشکال مختلف با سرعت و جذابیت طراحی کند. در برنامه معلم ساخته زیر، شعرهای درس مورد نظر در خانه‌ها جای می‌گیرند و البته برخی کلمات شعر، نوشته نمی‌شوند تا دانش‌آموز آن‌ها را در کلاس یا منزل تکمیل نماید. معلم کلمات صحیح و قابل قبول (یک یا چند مورد) را برای جاهای خالی تعیین می‌کند و در صورتی که کلمات

برنامه‌های تعاملی ساده معرفی شده در این مقاله، را نگارنده به کمک نرم‌افزار ارزشمند اکسل طراحی کرده است. از این رو، در ابتدا این نرم‌افزار به‌طور خلاصه تعریف می‌شود. محیط نرم‌افزار اکسل از خانه‌های کوچک و هم‌اندازه تشکیل شده است که سلول^۱ نام دارند و قابلیت بزرگ و کوچک شدن دارند. در واقع، سلول‌ها اجزای اصلی اکسل هستند و همه عملیات روی این سلول‌ها یا خانه‌ها انجام می‌گیرد. از کنار هم قرار گرفتن این سلول‌ها، ستون‌ها^۲ و سطرها^۳ ایجاد می‌شوند (تصویر ۱). دسترسی به نرم‌افزار اکسل در ویندوز رایانه از مسیر زیر ممکن است.

وارد شده توسط دانش‌آموز صحیح بودند، برنامه برای ارائه بازخورد فوری به او رنگ آن

در ادامه، برخی از برنامه‌های تعاملی که نگارنده طراحی کرده و ویژگی‌های کاربردی

الکترونیکی برای ارائه تمرین الکترونیکی به دانش‌آموزان، چه در کلاس و چه برای منزل، استفاده کند. برای مثال، در برنامه زیر متن املا را معلم مشخص کرده است و دانش‌آموز باید آن را به دقت بخواند. سپس، کلمات با املای نادرست را پیدا کند و املای صحیح آن‌ها را در زیر هر کلمه در جاهای مشخص شده بنویسد. البته برنامه به دانش‌آموز بازخورد فوری برای فعالیتش ارائه می‌کند (تصویر ۴).

دبیر ادبیات می‌تواند شکل و طرح و تعداد جملات را براساس نیاز دانش‌آموزان تغییر دهد و کامل‌تر کند. همچنین به کمک این تمرین‌های الکترونیکی می‌تواند برای بروز خلاقیت‌های فردی و گروهی آن‌ها فرصت‌هایی فراهم نماید.

جمع‌بندی

طراحی و تهیه تمرین‌های الکترونیکی در محیط اکسل، مانند تمرین‌های این مقاله، در مدت زمان بسیار کوتاهی توسط معلم ادبیات قابل اجراست و خروجی برنامه‌ها نیز با وجود حجم بسیار کم و تعاملی بودن، ارائه آن‌ها به دانش‌آموزان برای تمرین و آموزش در کلاس یا منزل در قالب تمرین‌های الکترونیکی و تعاملی را امکان‌پذیر می‌سازد. بنابراین، دانش‌آموزان می‌توانند به‌صورت انفرادی یا گروهی در کلاس و یا خانه به همراه والدین از یادگیری مطالب درس ادبیات در قالب تمرین‌های تعاملی لذت ببرند و بازخوردهای لازم را از طریق برنامه‌ها دریافت کنند. این‌گونه تمرین‌های الکترونیکی به سبب داشتن جذابیت دیداری و ویژگی‌هایی چون تعاملی بودن و محدودیت نداشتن در اجرا، و بازخورد سریع برای دانش‌آموزان و تدریس معلمان مناسب‌اند.

یافتن نادرست

جدول شعر				
دل	این	پیرزن	عشوه	گر
کاین	است	بر	در	عقد
ساقیا	بده	جامی	زان	روحانی
گفتم	تو	دارم	گفتا	سرآید

تصویر ۲

کلمات و خانه را تغییر می‌دهد (تصویر ۲). هر ستون را پیدا می‌کند، کلمات صحیح را جایگزین می‌سازد و در صورت انتخاب صحیح، رنگ آن کلمه سبز می‌شود (شماره ۲ در تصویر بالا). در صورتی که دانش‌آموز تمام کلمات یک ستون را به‌درستی پیدا کند، در بالای آن ستون، نام قاعده مربوط نمایش داده می‌شود (شماره ۱ در تصویر بالا) و سرانجام، وقتی جدول کلمات کامل می‌شود، در سمت راست جدول، بازخورد نهایی به دانش‌آموز اعلام می‌گردد.

بازخورد فوری

مترادف		قاعده و آیدانکن		قاعده و آیدانکن		قاعده و آیدانکن	
زیا	فتشک	سریعی	بیر	سریعی	بیر	سریعی	بیر
خوب	خوبی	سریعی	بیر	سریعی	بیر	سریعی	بیر
شانه	شب	سریعی	بیر	سریعی	بیر	سریعی	بیر
تند	سریعی	سریعی	بیر	سریعی	بیر	سریعی	بیر

تصویر ۳

در جمله را فرا می‌گیرد.

۲. تمرین تعاملی «جعبه کلمات»

دبیر ادبیات این امکان را دارد که جعبه کلمات را با تعداد کم یا زیادی از لغات در کمترین زمان برای اهداف آموزشی طراحی کند. برای نمونه، در این برنامه پس از چند جلسه تدریس و تمرین قواعد از جمله یافتن کلمات مترادف و متضاد، زمان‌ها و ... به دانش‌آموزان ارائه می‌شود (تصویر ۳).

در این برنامه تعاملی، کلمات مورد نظر در بالای صفحه مشخص شده‌اند. در جدول کلمات وقتی دانش‌آموز با توجه به مثال در هر ستون، ارتباط معنایی و قاعده بین کلمات

دبیر می‌تواند این تمرین‌های الکترونیکی را به راحتی تغییر دهد و باعث گسترش آن‌ها در مدت زمان بسیار کمی شود.

۳. تمرین تعاملی «املای الکترونیکی»

دبیر می‌تواند به‌صورت‌های متنوعی از املای

تصویر ۴

نام و نام خانوادگی:	موضوع:	تاریخ:	معلم:
متن زیرراکه در آن تعدادی غلط املایی وجود دارد به دقت بخوانید و کلماتی که املای غلط دارند را پیدا کرده و سپس املای صحیح هر کلمه را در زیر آن بنویسید؟			
رضا	وقتی	اورا	دید
قلیش	طییدن	گرفت.	صدای
او	در	سینه	اش
هیس	شد.	جس	
چوای	را	روشن	کردم
و	به	سمت	مدرسه
رقم	جراغ	سبح	آفتاب
به	شد	نمی	تاید
اما	حیات	موجودات	را
ممکن	میکند		